

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ ישראל

פנקס קטן

פנימי

7

נובמבר 1943

השנה חש"ד

רשום סואמרסיכי, אחדות" בע"מ, תל-אביב

דברי העדות

של

גולדה מאירסון

בבית-דין הצבאי בירושלים

במשפט סירקין ורייכלין

על פי הזמנת הסניגוריה במשפט
סירקין ורייכלין, הופיעה לפני בית
הדין הצבאי בירושלים, בבוקר 6.9.43.
גולדה מאירסון. עדותה נסבה על ההס-
תדרות ו"הפועל", הבלגה והגנה,
פלמ"ח, התגוננות הגיטו ועמידת הישוב
במאורעות הדמים.

כתשובתה ללניגור ודרך פתח יוסף.
 ספרה העדה, שהיא חברת המועצה
 של הסתדרות העובדים, הועד הפועל
 והמוכירות. היא ציינה, כי הסתדרות
 העובדים הכללית בארץ ישראל מונה
 כ-130-140 אלף חברים, המהווים עם
 משפחותיהם כ-45,000. מכל הישוב.
 בהמשך עדותה תוארו פעולותיה המ'
 סועפות של הסתדרות: סולל-בונה,
 "תנובה", האגודות המקצועיות, המוס'
 דות הפיננסיים, הקואופרציה, רשת
 החנוך ו"הפועל". "הפועל" נתון לפקוח
 הועד הפועל של הסתדרות. ההכחד'
 רות מוציאה מ-3000-4000 לא"י לשנה
 על פעולות "הפועל". תקציב זה מיועד
 לפעולות הספורטיביות השונות שלה
 בשנים האחרונות הוקדשה תשומת לב
 מיוחדת לפעולות הספורטיביות הימיות
 של "הפועל" הואיל וזהו מקצוע חדש
 שלא טופח עד עתה. אגודת יורדי-הים

בחיפה היא היחידה שיש לנו בארץ
 והיא מסונפת להסתדרות העובדים
 ולמועצת הפועלי חיפה. לצי המלכותי
 התגייסו מהישוב 800 איש, 55 אחוז
 מהם חברי הסתדרות — ובתוכם 150
 חברי "הפועל".
 הסניגור: האם קרית מוצקין היא
 נקודת ישוב הסתדרותית?
 ג.מ.: לא. קרית מוצקין אינה נקוד'
 דה הסתדרותית.
 את שמו של הנאשם לייב סירקין
 שמעה העדה מקודם. הוא — חבר
 הסתדרות. כחבר מרכז "הפועל" וכ'
 מזכיר "הפועל" בתל-אביב, נמצא מוכ'
 שר לתפקיד מזכיר אגודת יורדי ים
 ומנהל מועדון המלחים בחיפה. בסוף
 ינואר 1943, פנה "הפועל" למוכירות
 הועד הפועל — לקבל החלטה ולבקש
 את סירקין להכנס לעבודתו בחיפה.
 במקום החלטתו הוא עצמו להת'

אל הישוב ולדרוש שכל אחד יראה את עצמו כמגויס למאמץ המלחמה — מי לצבא ולצי ומי לעבודה במשק המלחמה. ההסתדרות פנתה אף היא בקריאה דומה אל כל חבריה. וגם נתקבלה החלטה שכל מי שלא ימלא אחרי צו המוסדות העליונים — ייחשב כמוצא מן ההסתדרות. כחמשים אחוז מכל אלה שהתגייסו לצבא הם חברי ההסתדרות. עד כה התגייסו לצבא הבריטי למעלה מ-22.000 יהודים מארץ-ישראל.

הסניגור: מדוע הסכימה מזכירות הועד הפועל של ההסתדרות לסירקין לא יתגייס לצבא? העדה משיבה, כי בכל המקרים שאי גודה מקצועית או גוף מסויים היה פונה ודורש שאדם זה או אחר, הממלא תפקיד צבאי מסויים, יתגייס — היה הדבר מובא לדיון בפני מזכירות הועד

גייס לצי המלכותי או לצבא. אמרו לנו — הוסיפה העדה — כי נסו בעצמם להשפיע על סירקין שיעבור לעבוד בחיפה, אולם הוא עמד על דעתו להתגייס לצי. לבסוף הודיע להם: תחליט מזכירות הועד הפועל ואני אציית לכל החלטה. הקו הנקוט בהסתדרות מהתחלת המלחמה הוא, כי איש ואשה הראויים לצבא — צריכים להתנדב. היה וכוח באותה ישיבה של המזכירות ונקבעה ועדה, שבין חבריה היו פרומקין ואהרונוביץ, שהוטל עליה לבקש מועמד ראוי אחר למזכירות אגודת יורדי הים בחיפה. מאחר שהועדה לא מצאה אחר, הודענו בשלישי בפברואר ל"הפועל" שעל סירקין לנסוע לחיפה.

„מיד עם פרוץ המלחמה החליטו הסוכנות היהודית, הועד הלאומי ויתר מוסדות הישוב העברי לפנות בכרוז

מעובדי-משרדי ההסתדרות: שהחלט
 בישיבת-המזכירות לא להתיר להם
 להתנדב באחדות עם קד"מ ופועלי-העבודה
 כללן. מסרה העדה על הנמוקים לשר
 ליחת סירקין לחיפה. היינו סבורים, כי
 גם לאלה שכבר התנדבו לציג וגם
 לאלה העומדים להתנדב — חשוב
 לדעת, שיש מישהו הדואג לעניניהם
 ולמשפחותיהם. זה היה מתפקידו של
 המזכיר לאגודת יורדי הים. כן היתה
 הכוונה לטפול מיוחד בהגדלת מספר
 העובדים בעבודות הים בכללן וברבוי
 מספר המתנדבים לציג ראינו את סיר-
 קין כטוב לתפקידים אלה. מפאת קשרו
 ל"הפועל" לרגל העבודה הימית של
 "הפועל" היו לו גם קשרי מגע עם
 שאר ההסתדרויות הימיות של לנועה,
 כמו "נבולון" הצופינים" במלים אחז-
 רות — ושינונו לעבודתו של סירקין
 באגודת יורדי הים ובמועדון המלחים

הפועל של ההסתדרות. אם הוכח שיש
 הכרה בעבודתו לקיום המפעל — היו
 דורשים מן המתגייס להשאר במקום
 עבודתו. כך קרה גם בענין שלשת
 חברי מערכת "דבר" ח. שורה י. בן
 דור ומ. אסף שבקשו להתגייס; היתה
 דיון במזכירות הועד הפועל ולבסוף
 הוחלט להתיר רק לשנים מהם —
 לבן-דור ולשורה — להתגייס. למ. אסף
 — לא, כי הוא אחר מעורכי העתון
 הערבי של ההסתדרות ושירותו היה
 הכרחי למפעל שבו עבד.

נשיא בית הדין; וכלתם להשר-
 איר לעצמכם את שלשת אלו ובמקומם
 לשלוח לצבא כמה מאנשי הפלשתין
 פוסט".

ג. מ. יהודי ארץ-ישראל לא הלכו
 לצבא משום שנעשו ונצטוו ללכת לשם
 אלא התנדבו בעצמם. העדה מוכיפה, כי היו גם עוד יהודים

נטינו מן הדרך הזאת, שהיתה רבת-מכאובים.

הסניגור רוצה להגיש באמצעות העדה, העתקה מכרוז הועד הפועל של ההסתדרות ביום פרוץ המאורעות, אולם נשיא בית הדין מונעו, בהציגו את השאלה: "היש לנו צורך בזה?" הסניגור: ברצוני להוכיח בזה את הכוונות והמטרות של ההסתדרות ו"הפועל" ולהראות כי אין הן אגודות סתר.

ג. מאירסון: מדיניות ההסתדרות היא לשמור על השקט. חשבנו ואנו חושבים כי עלינו למנוע כל התפתחות של מאורעות. אולם אנו נגן על עצמנו כאשר יתקפו אותנו. אנו לא נתקוף אבל נגן בכל כוחנו באמצעים הנתונים ברשותנו. מדיניותנו מדיניות ההגנה!

ערך של מאמץ מלחמתי. עבודתו היתה קשורה ודרושה למאמץ המלחמה, הן בעזרה למגוייסיים והן בהרחבת הגיוס. הסניגור: האם היה משהו בתפ"קידו החדש של סירקין בחיפה קשור עם הברחת נשק?

ג. מ.: לא יתכן הדבר, משום שאין זה מעניינה של ההסתדרות להבריח נשק.

הסניגור: אותה ישיבה שעסקה בהעברת סירקין לחיפה — היתה סודית?

ג. מ.: לא. זו היתה ישיבה רגילה. באותה ישיבה נידונו גם ענינים אחרים. ההסתדרות מעולם לא הסבירה פנים למעשי אלמות. היא היתה בין ההסתדרויות השונות בישוב, אשר מראשית מאורעות 1936 דרשו מחברי"הן התאפקות והבלגה עצמית. ובמשך ארבע שנות המהומות מ-1936 לא

לאחר הפסקה פתח הקטיגור המאיוך
 בקסטר בחקירת העדה בהציגו את
 שאלתו הראשונה: **ש.:** כמה נשים יש בועד הפועל
 ובמזכירות של ההסתדרות? **ת.:** במזכירות יש שתי נשים ו-18
 גברים. מתוך 52 חברי הועד הפועל
 יש 10-12 נשים. **ש.:** ואת חושבת את עצמך למוסר
 מכת ביותר בעניני ההסתדרות? **ת.:**
 פועל? **ת.:** לא אמרתי כדבר הזה.
ש.: האם יש אנשים היודעים יותר
 ממך? **ת.:** בועד הפועל אין נהוגות בחינות.
ש.: האמרת זאת מתוך ענותנות?
ת.: ידונו אחרים על כשרונותי
 מדרך הטבע הוא שהנבחרים לועד
 הפועל ולמזכירות הם אנשים מוכ-
 שרים.

ש.: מתי נתבקשת לתת עדות במש-
 פט זה? **ת.:** אתמול.
ש.: מהו התיק שבידך? **ת.:** תיק רשימות.
ש.: האוכל להציץ לתוכו? **ת.:** אנא (מגישה לקטיגור את-
 תיקו).
ש.: הסניגור ד"ר יוסף פונה לבית הדין
 בשאלה אם התנהגותו של הקטיגור
 הוגנת? נשיא בית הדין: העדה הסכי-
 מה לכך.
ש.: הקטיגור? (לאחר עיון) ממושך
 בתיק את רשימותיך רשמת אתמול -
 לא כן? **ת.:** לא.
ש.: לא רק הבוקר? **ת.:** לא.
ש.: האם היית צריכה לייגע את
 כוחך הרבה כדי לרענן את זכרונך?
ת.: אם אתה מתקשה בקריאה אוכל
 לעזור לך, כי זה כתב ידי.

ש. : האם זכרונוך איננו טוב ?
 ת. : מדוע תשאל זאת ? רשמתי הבר-
 קר הערות לענינים, שחשבתי כי
 ישאלוני עליהם. אני זוכרת יותר ממה
 שרשמתי בדפים אלה.
 בעקבות הרשימות, מסבירה העדה :
 מספר הפועלים העברים העובדים בא-
 ניות העבריות מגיע למאה ועשרים,
 מהם הרוב בחברת "עתיד", שיש לה 4
 אניות.
 ש. : מה זה חיפה 30.7 ?
 ת. : זהו יום ישיבתה של מליאת מו-
 עצת פועלי חיפה בזמן התקפות הא-
 ויר הקשות על חיפה. באותה ישיבה
 של מועצת פועלי חיפה נשמע דין
 וחשבון על המצב. סופר, כי רצו
 להעביר מפעלי תעשייה מחיפה לערים
 אחרות וכי פועלים ערבים עזבו את
 עבודתם בשטח הנמל. ביום זה הוח-
 לט על א) התנגדות להוצאת מפעלי

התעשייה מחיפה ; ב) חובת כל הפועלים
 להשאר במקומותיהם וללכת לעבודתם
 מבלי להשגיח בהפצצות.
 ש. : האם את מומחית בעניני "הפ-
 על" ?
 ת. : לא. איני חברת "הפועל" ואין
 ידיעתי יתירה על המדה ההכרחית
 לחברת הועד הפועל. אני לעצמי אין
 עסקי בספורט.
 ש. : כאן (בפנקסך) מנויות הפעולות
 של "הפועל" ? אכן, אכספרט !
 ת. : לא אמרתי על עצמי, שאני מומ-
 חית לספורט.
 הקטיגור : את הולכת ונעשית ענות-
 נית יותר.
 ש. : היש להסתדרות הרבה כסף ?
 ת. : לא די צרכיה.
 ש. : אולם היא יכולה להקדיש 20
 לא"י לחודש עבור 120 איש ?

ש. : היש אצלכם חובת משמעת?
ת. : כן. החברות להסתדרות היא
חפשית — אולם מי שמצטרף להסתדרות
רוח חייב לציית לתקנותיה והוראותיה.
המסרב — חפשי לעזבת.

ש. : אמרת לנו שקרית מוצקין
איננה שייכת להסתדרות. אין את מח-
שיבה הרבה את אנשי קרית מוצקין?
ת. : לא אמרתי כזאת. דעתי על
אנשי קרית מוצקין כדעתי על כל
היהודים בארץ ישראל.

ש. : התסכמי עם סירקין — שאמר
לנו בעדותו — כי „הפועל” משתנה
לפי הצרכים ומסתגל למצב?

ת. : אני חושבת כי „הפועל” יש
גם תפקידים מסויימים וחם ספורטיביים
ותו לא. אינני יודעת מה חשב סירקין
לומר בהגדרתו שהגדיר את „הפועל”.
ש. : אמרת כי „הפועל” הוא ארגון
ספורטיבי. האין בין יתר פעולותיו גם

ת. : בארץ נהגנו להחשיב ראשיתם
של דברים והורגלנו להשקיע אמצעים
במפעלים עד היותם נושאים את עצ-
מם. מספר החברים באגודת יורדי הים
כיום הוא 140, מהם 120 משרתים
באניות הצי המסחרי.

ש. : למוכיר אגודת יורדי הים היתה
עבודה רבה לגבי 120 האנשים הנמ-
צאים בים, על אניות?

ת. : כן. בעיקר בטפול בצרכים
התרבותיים של המלחים ובדאגה למש-
פחותיהם.

להלן אמרה העדה, כי לקופת התג-
מולין של עובדי עיריית תל-אביב אין
קשר עם ההסתדרות.

ש. : האם יש לכם סמכות לצוות
לאדם לעשות עבודה אחרת מזו שהוא
עושה?

ת. : אנו יכולים לתת הוראות, לא
פקודות.

בתל-אביב, כי אם בפני ברירת התנד-
בותו או קבלת תפקידו בחיפה.
ש. : האמרו לכם, שלא קבל תשובה
בענין התגייסותו עד אז ?
ת. : לא חקרתי פרטים.
ש. : האם סירקין היה מוכשר באופן
מיוחד לעבודה הזאת בחיפה ?
ת. : כן.
ש. : הן הוא לא ידע אנגלית.
ת. : לא היתה הכרחית לתפקידו
ידיעת אנגלית.
ש. : הלא היה עליו להתקשר עם
קציני הצי, מפקדי האניות ?
ת. : הוא היה צריך לטפל במלחים
יהודים, ובמדה שנוקק לאנגלית היינו
מוכנים לתת לו מתורגמן. במ.פ. חיפה
יש חברים יהודעים אנגלית.
ש. : האם סירקין עצמו איש ים ?
ת. : לא שאלתי אותו אם היה בים
לפני כן.

אימון ברובים ונשק ?
ת. : הוא ארגון ספורטיבי טהור. אני
בטוחה, כי אין זה מתפקידיו ו"הפועל"
איננו עושה זאת.
ש. : המוכנה את להשבע שפעולות
"הפועל" הן רק בשדה הספורט ?
ת. : כבר נשבעתי פעם אתה.
ש. : התסכימי אתי שההסתדרות מפ-
קחת על "הפועל" ?
ת. : כבר אמרתי שהחלטות בענינים
עקרוניים, המתקבלות ב"הפועל", טעור
נות, כבכל שאר ענפי ההסתדרות,
אשור הועד הפועל של ההסתדרות.
ש. : היתה לכם הסמכות לצוות על
סירקין לנסוע לחיפה ולעזוב עבודה
שלא היתה עבודה הסתדרותית ?
ת. : היתה לנו סמכות להטיל על
חבר ההסתדרות לעבוד עבודה הסתדר-
ותית, אך כשהענין בא לפנינו לא
עמדנו בפני שאלת המשך עבודתו

מאות אישים אחרים מתאימים למשרה זו ?

א.ת. : גם לזאת כבר נענית. טובי אנשינו התגייסו וועדה מיוחדת הפשה מועמד מתאים ומשלא מצאה אדם אחר נשלח סירקין לשם.

ש. : את אשה הגונה שומרת חוק ?

א.ת. : אני חושבת שכך.

ש. : זכנו היית תמיד ?

א.ת. : מעולם לא הוטלה עלי שום אשמה.

הקטיגור לוקח לפניו תיק ומתוכו קורא : „אנו הפועלים נלחם בכל תופעות הפאשיזם. אנו נלכד את כל הישוב למלחמה בספר הלבן. אם הרביוונים טים יפריעו לנו נלחם גם בהם. 20 שנה היינו נאמנים לאנגליה. אבל משפט בן שמן הוכיח לנו סימן של בגידה“

ש. : הכשרתו של סירקין היתה

שהוא השתתף במהומות ובהפגנות תל אביב ב-1940, לא ידע אנגלית ומעולם לא הפליג בים ?

א.ת. : אני לא ידעתי שהוא השתתף במהומות.

ש. : מה כלום לא שמעת על כך ?

א.ת. : שמעתי שהאשימוהו.

ש. : שמעת שהוא הסכים להפגנות ?

א.ת. : הרבה מאד יהודים באו הסכימו להן.

ש. : גם את בחוכם ?

א.ת. : כמובן מאליו. היה אדם ישר.

ש. : מה היתה הכשרתו של סירקין. שהכשירה אותו למשרה באגודת יורדי

ים מלבד שהשתתף בהפגנות ולא היה בים ושאיננו יודע אנגלית ?

א.ת. : כבר נענית לך לשאלה זו.

ש. : האם לא יכולתם למצוא בארץ

להשיב לשאלה זו. על כל פנים לא אחזתי בנשק.

ש. : האם חנכתם את הנוער היהודי לנשק?

ת. : הנוער העברי יגן על נפשם ור-כושם של היהודים במקרה של פרעות וצורך בהגנה על הנפש והרכוש — אני מוכנה כמו כל יהודי להגן.

ש. : נשיא בית הדין: תעני בבקשה רק לשאלות.

ש. : התזכרי כמה נשק נמצא בכך שמן?

ת. : אינני יודעת.

ש. : ולוא נשאלת באמצע נאומך כמה נשק נמצא בכך-שמן, מה היית עונה?

ת. : מה שענית לך.

הקטיגור (ממשיך לקרוא מתוך התיק של הבולשת): „מקדונלד וחבריו טר-עים, אם הם חושבים שיוכלו לעשות

ש. : בכך-שמן הוא המקום שבו נמצא נשק רב?

ת. : יתכן, כי אמרתי דברים אלה, אם כי אינני זוכרתם. הנאום כולו, כפי שקראת אותו, איננו מן המוצלחים ביותר.

ש. : הקשיבי נא למה שאת אמרת ביום 2 במאי 1940: „מעולם לא לימדנו את הנוער היהודי לשלוח יד לנשק, אלא להגנה“.

ג. מ. : זה נכון.

ש. : „אם הם אשמים — הרי שכל הישוב היהודי בארץ אשם, וגם אנו אשמים“ — מה דעתך על זאת?

ת. : אם יהודי המחזיק נשק להגנתו — אשם, הרי שכל יהודי ארץ-ישראל אשמים.

ש. : האם את עצמך החזקת נשק?
ת. : אינני יודעת אם חייבת אני

בנו כרצונם. אין בארץ ישראל די בחי
כלא ומחנות רכז לכלוא בהם את כל
היהודים המוכנים להגן על עצמם ועל
רכושם. נכון?

ג.: אם יהודי או יהודיה המגן ועל
עצמו בנשק מול נשק — הוא פושע.
תצטרכו בהרבה בתיסוהה חדשים.
הקטיגור: רצונך לומר שיש הרבה
נשק?

ת.: יש הרבה המוכנים להגן.
ש.: האם מודע לך הנאשם סירקין?
ת.: הוא מודע לי. הוא חבר ההסו-
תדרות.

הקטיגור (ממשיך לקרוא מתוך תיק
הבולשת): „עלינו לעשות הכל כדי
לבוא לעזרת העולים הבלתי-חוקיים.
בריטניה משתדלת למנוע את גדולו
והתרחבותו של הישוב העברי בארץ
ישראל, אולם עליה לזכור שהיהודים

היו כאן אלפים שנה לפני שבאו הכו-
רטים.

הקטיגור מגיש לעדה את תמונת
טננבוים ושואל: המכירה את אותו?

השמעת פעם את שמו?
ת.: אין אני מכירה אותו. את שמו
קראתי בעתונניק. לא לפני כן.

ש.: היש לכם בהסתדרות שרות בל-
שי, אינטליגנצס?
ת.: לא

ש.: מה? מה? מה?
ת.: שמעתו אין. יש יחידה
ש. השמעת על ה"הגנה"?

ת.: כן שמעתי.
ש.: היש להם נשק?
ת.: אינני יודעת. יתכן שיש להם
נשק.

ש.: השמעת על פלמ"ח?
ת.: כן.

ת. : מוכנים להגן. כבר היו לנו נס־
יונות מרים מאד בארץ הזאת. באתי
לארץ־ישראל ב־1922, זמן קצר לאחר
פרעות דמים. הישוב היהודי בארץ
הותקף פעמים רבות. היו גם פרעות
שנמשכו שנים רבות. באמרי שאנו
מוכנים להגן — אין בכך משום ענין
שבת־יאוריה בלבד. עדיין זכורים פרעות
הדמים ב־1921, 1922, 1929 ובשנים
39—1936. כל אחד בארץ יודע זאת וגם
השלטונות יודעים: אלמלא ההגנה של
הישוב היהודי, לא הרבה היה נשאר
ממה שיש לנו וגם כבודנו היה מתחלל.
הקטיגור: כלום לא ידוע לך, שיש
לכם 30000 נוטרים יהודים, שקבלו
נשק ותחמושת מאת הממשלה?
ת. : כן, ידוע לי, שגם לפני 1936
דאגה לנו הממשלה, אולם אין איש
בממשלה שיוכל להתעלם מן העובדה
שאלמלא היו היהודים מוכנים להגן

ש. : מה זה?
ת. : בפעם הראשונה שמעתי על
פלמ"ח כעל קבוצות נוער, שנתארגנו
בידיעת השלטונות שקבלו אימון מיוֹ
חד, בשעה שהצבא הגרמני התקרב
לשערי ארץ־ישראל. מתפקידן היה
לעזור לצבא הבריטי בכל אשר ידרש,
אם חס ושלום יקרה, והצבא הגרמני
יפלוש לארץ.
ש. : וקבוצות אלו עדיין קיימות?
ת. : אינני יודעת.
ש. : האם הם ארגון חוקי?
ת. : ידעתי שהם אורגנו כדי לעזור
לצבא הבריטי ובידיעת השלטונות.
ש. : האם חברי ההסתדרות יכולים
להיות חברים ב"הגנה" או בפלמ"ח?
ת. : כן, יתכן, שהם חברים לארגונים
אלה.
ש. : והם מוכנים לעשות כל מה
שאמרת בנאומך, שקראתי מקודם?

על עצמם — היו באים עלינו דברים
 איננו נוסף לכך: גאים אנו ביהודי
 גיטו ורשה שידעו לעמוד על נפשם
 ולהתגונן בפני הנאצים כמעט ללא
 נשק ביד. אני חושבת שזאת למדו
 מיהודי ארץ ישראל.
 ש: היש לך רגש של כבוד ליהודים?
 שגובו 300 רובים ומאה וחמשה אלף
 כדורים אמריקאיים מן הצבא? ת:
 לא ולא זהו פשע. לפי דעתך
 ש: אולם נשק זה היה יכול להועיל
 ל"הגנה"? ת: היתה צריכה להיות
 ת: זה לא צריך להעשות. אין יהודי
 אשר אינו מעוניין במלחמה זוגית.
 ש: הן לא תצטרף כי הרובים הלכו
 בעצמם? ת: כן הלא היה צורך
 הקטיגור (מגיש לעדה את תעודת
 השחרור של סירקין ושואל): מתעודת
 השחרור נראה שהיה אצלכם גיוס חוג
 בה?

ת: אין זה סוד שהסוכנות היהודית
 הכריזה כי על כל יהודי בארץ להעמיד
 את עצמו לשרות הצבא.
 ש: ומי שלא היתה לו תעודת שחרור
 רור היה סופג מכות? ת: היתה
 ת: הסוכנות והמוסדות של הישוב
 גינו פומבית לא פעם את מעשי האלי
 מות שקרו. היינו מעונינים ליצור ביד
 שוב אורת השתתפות במלחמה ולעורר
 כל יהודי לחשוב על חובתו לעורר
 למאמץ המלחמתי.
 ש: א ב בית הדין: האין את חר
 שבת שזו היתה סמכותה של הממשלה
 להחליט בעניני הגיוס וכי עליכם היה
 לדרוש מהתושבים שימלאו בנאמנות
 את הוראות הממשלה וחוקיה?
 ת: אין אנו יכולים להטיל גיוס
 חובה בארץ ישראל, אולם מאידך
 בקשו גם הצבא וגם הממשלה מהסוכני
 נות היהודית לעזור להם בגיוס יהודים

בא הבריטי. כמו כן אמרה שהיה בא-
כוח יהודי של הסוכנות היהודית,
במחנה האימונים...

הסניגור: האם נכון שנעשתה
שחיטה איומה, וכמעט כל הישוב הי-
הודי הושמד בחברון, רק משום שלא
היתה הגנה עברית?

ת.: כן. זה היה בשנת 1929 ואותו
הדבר קרה גם בצפת באותה שנה וב-
שנת 1936 היה ליל טבח איום בחלק
היהודי של טבריה, וכל זה יכול היה
לקרות רק משום שלא היתה הגנה
במקומות אלה.

הסניגור: האם להגנה היה נשק גם
לפני פרוץ המלחמה?

ת.: אינני יודעת, אולם אני משערת
שהיה לה נשק. גם פרעות היו לפני
המלחמה.

נשיא בית הדין: האם לא נוכל
להצטמצם רק במה שנוגע למשפט זה?

לצבא. וחשבנו שנכון יהיה להכריז
קבל עם, כי המלחמה הזאת היא מלחמת-
תנו.

ש.: האם את קוראת לכך התנדבות,
כשמפטרים אדם מעבודתו בגלל סרובו
להתגייס?

ת.: אנו ראינו בפטורים אלו משום
לחץ מוסרי, כי תמיד ובכל עם יימצאו
צעירים שנוח להם להשאר בבית, להת-
עלם מצרכי הצבור ולהסתובב ברחובות
ובבתי הקפה. אנו נמצאים במצב מל-
חמה עם היטלר מאז 1933, ללא הכרזת
מלחמה וללא אפשרות להשיב מלחמה
שערה.

בחשובה לשאלות נוספות של הסני-
גור ד"ר יוסף אמרה העדה, כי גם
קציני צבא בריטיים גבוהים עזרו
בגיוס יהודים לצבא הבריטי, וכי קצי-
נים אלה היו באים להסתדרות ומבק-
שים עזתה להגברת גיוס היהודים לצ-

מכתבו של וסרמן, מזכיר „הפועל“, אל חוה קורנגולד ולדעת מיהו אותו יוסף, הנזכר במכתב. נשיא בית הדין התיר את השאלה, למרות התנגדותו של הקטיגור. העדה הסבירה, כי האיש שטפל בעניני החיילים, טפול המקביל למשרה שהוטלה על סירקין ביחס למ- לחים — הוא יוסף ברץ, חבר הועד הפועל של ההסתדרות, איש דגניה.

הסניגור: „לא אני עוררתי את השאלה הפוליטית, אלא הקטיגור. נשיא בית הדין: אני מבקש להצמצם רק כמה שנוגע למשפט זה ולא לחזור אחורנית. כי עוד מעט והגענו לתקופה שלפני אלפים שנה.“
ג. מאירסון: לו נפתרה השאלה היהודית לפני אלפים שנה...
נשיא בית הדין: תשתק.
ג. מאירסון: אני דורשת לא לפנות אלי בצורה כזאת.
נשיא בית הדין: את צריכה לדעת כיצד להתנהג בבית הדין.
ג. מאירסון: אני מבקשת את סליחתך אם נכנסתי לתוך דבריך אולם אין לך לפנות אלי בצורה כזאת.
הסניגור ד"ר יוסף הודיע, כי לא ישאל יותר את העדה, אולם לאחר שהוקראה עדותה בקשר רשות לשאול שאלה נוספת, כדי להבהיר את ענין